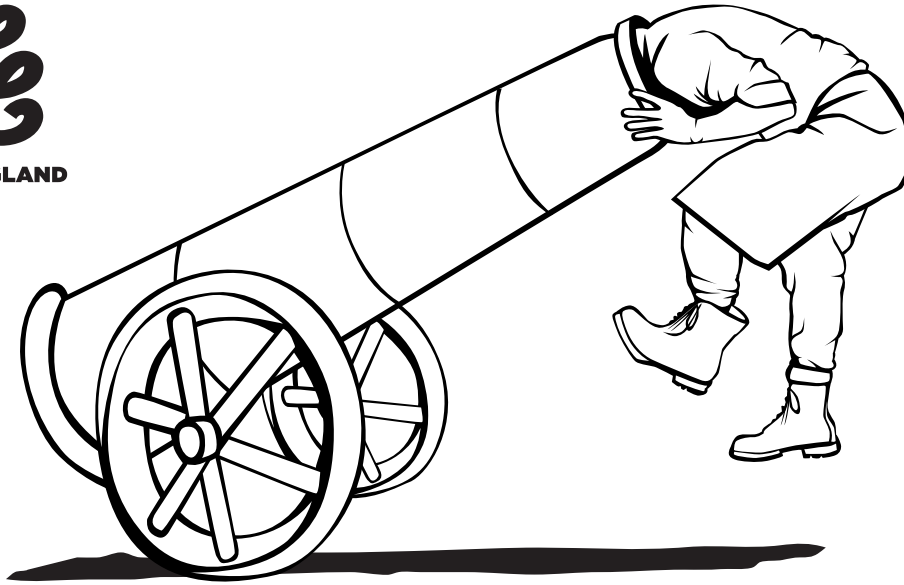

HET LAAGLAND

LESBRIEF KANONNENVOER

Beste leerkracht,

Deze lesbrief over de voorstelling Kanonnenvoer zit vol met allerlei lessuggesties. Daar kunnen je zelf uithalen wat je interessant vindt. Je zou de doe-opdrachten ook in een circuitvorm kunnen doen: een groep gaat het recept maken, de andere groep gaat met Soldatenmars aan de slag, nog een andere groep gaat de pollepel poppen maken en ermee spelen en de andere gaat de spelopdrachten doen. Qua thema past Kanonnenvoer ook bij 75 jaar bevrijding en zou je daar op kunnen aansluiten. Duidelijke website hiervoor is bijvoorbeeld die van het Jeugdjournaal www.jeugdjournaal.nl/75jaarbevrijding. Wat de muziekopdracht betreft kun je bijv. gebruik maken van de online muziekmethode www.123zing.nl om meer handvatten te krijgen.

We hebben opdrachten die speciaal bedoeld zijn om te doen vóór de voorstelling en opdrachten voor daarna. Voor de opdrachten na de voorstelling moet je de Kanonnenvoer echt gezien hebben.

Op de volgende pagina zie je in het kort alle onderwerpen die aan bod komen zodat je een overzicht krijgt van het geheel. Verder vind je in de bijbehorende mail ook de linkjes naar de filmpjes en een aantrekkelijk werkblad/placemat voor de leerlingen met opdrachten, vragen en een puzzel. Deze graag zelf printen!

Al het materiaal staat ook op onze site www.hetlaagland.nl/scholen/educatiemateriaal. Mocht je nog op- en aanmerkingen op het lesmateriaal hebben dan is dat van harte welkom! Graag sturen naar mirjam@hetlaagland.nl. Veel plezier met de voorstelling & het lesmateriaal!

Met gulle groet,
Mirjam Stam

educatie & verkoop / mirjam@hetlaagland.nl
Het Laagland / www.hetlaagland.nl/scholen

INHOUD LESBRIEF

VOOR LEERKRACHTEN

- Achtergrond informatie over Kanonnenvoer

TE DOEN VOOR DE VOORSTELLING

- Educatiefilmpje 1
- Filmpje theaterkijkcode ter voorbereiding op theaterbezoek
- Gesprek in de klas
- Evt. samen boek 'Hoe Tortot zijn vissenhart verloor' (voor)lezen of in ieder geval laten zien

TE DOEN NA DE VOORSTELLING

- Educatiefilmpje 2
- Placemat/werkblad maken waarbij een aantal van de opdrachten in de lesbrief ook in voorkomt
- Gesprek in de klas
- Spelopdrachten
- Samen koken/smaken herkennen
- Muziekopdracht/Soldatenmars
- Beeldende opdracht/Pollepel pop knutselen & spelen

ACHTERGRONDINFORMATIE VOOR DE LEERKRACHT

De voorstelling *Kanonnenvoer* is gemaakt op basis van het boek: 'hoe Tortot zijn vissenhart verloor' van schrijver Benny Lindelauf. Hij heeft n.a.v. het boek het theaterscript geschreven.

THEMA'S DIE IN DE VOORSTELLING ZITTEN

- Je hart openen voor iemand en je bekommeren om een ander
- Vriendschap in zware tijden
- Omgaan met macht en zwakte
- De zinloosheid van oorlog
- Soms is ruziemaken makkelijker dan je aardig en kwetsbaar opstellen (ijdelheid, trots, ego en hebzucht zitten vaak in de weg)

GOED OM TE WETEN

- Voorstelling speelt zich voornamelijk af op een legerbasis in een tentenkamp.
- Je ziet ook scènes die zich buiten het tentenkamp afspelen. Soms droomt Tortot van zijn moeder/vader (dat is in de voorstelling in het midden gelaten, het kan allebei) en dan zie je zijn vredige wereld van vroeger. Of de zonen-inner komt bij zijn/haar om mee te delen dat een van zijn/haar zonen is gestorven. Zo verliest hij/zij langzaam al haar kinderen aan deze oorlog...
- De tijd waarin het zich afspeelt is onbepaald. Het is een verzameling van meerdere oorlogen en daar is een oude nieuwe oorlog uit gekomen.
- Er zit veel muziek (body percussie, zang & slagwerk) in de voorstelling. De acteurs maken vooral gebruik van allerlei keukengerei aangevuld met muziekinstrumenten zoals trommels & gitaar.
- Decor: tentenkamp met een mobiele keuken (soort rijdende tank met Tortot's potten en pannen) & een augurkenvat dat ook verrijdbaar is.
- Het is een spektakelstuk en in iedere scène gebeurt er iets anders en zie je weer andere personages. Het gaat allemaal best snel. De kraaien die steeds terugkomen zijn de vertellers van het verhaal en zij zorgen voor duidelijkheid en structuur. Verder spelen 5 acteurs wel 16 rollen. Alleen Tortot speelt maar 1 rol: de veldkok.

GEBRUIK VAN DE THEMA'S

- Met het accent op het bekommeren om een ander (Tortot- Halve George en Couraz-Tortot). Voor iemand zorgen. Oprechte zorg voor een ander. Tortot ontfermt zich gaandeweg de voorstelling als een soort vader over Halve George. Dit is een pleidooi voor jezelf liefdevol en dus kwetsbaar opstellen.
- Met het accent op conflict en oorlog bijv. doortrekken naar de baas willen spelen. ruzie op schoolplein, weet je nog hoe de ruzie begonnen is? Gevoel voor rechtvaardigheid. Emotie wat doe je ermee? Hoe schiet je niet in de reflex van geweld. Hoe ontstaat een oorlog? Koppelen naar verharding van de huidige maatschappij en dat het vaak makkelijker is om ruzie te maken dan kwetsbaar en aardig te zijn.
- Met het accent op koken omdat de veldkok Tortot een grote rol speelt en hij kookt de hele voorstelling door. Samen met de klas iets koken/bakken, het gezamenlijke onderstrepen. Koken verbreedert. Hartverwarmende recepten verzamelen en uitproberen!
- Met het accent op de muziek in de voorstelling. Het verzamelen van potten, pannen, lepels enz. om met de hele klas een muziekstuk te maken. Aangevuld met echte muziekinstrumenten zoals trommels en ander slagwerk + zang samen een oorlogsstuk en een vredesstuk componeren.
- Met accent op lezen door het boek 'Hoe Tortot zijn vissenhart verloor'. Het is een poëtische tekst en heel mooi en beeldend geschreven. Hoe kun je spelen met taal? Goede voorbeelden zijn de Luie Ligweide voor een kerkhof of de wormensnackbar voor de kraaien. Leerlingen bewust maken waarom lezen leuk en belangrijk is (kracht van de verbeelding).

AAN DE SLAG MET DE LEERLINGEN

VOOR DE VOORSTELLING

KINDERBOEK LEZEN & BEKIJKEN. Kinderen laten kennismaken met het boek 'Hoe Tortot zijn vissenhart verloor' van Benny Lindelauf. De voorstelling is gemaakt n.a.v. het boek. Dit boek met prachtige illustraties kan voorgelezen worden maar is ook een mooi uitgangspunt voor allerlei tekenopdrachten. De schrijver Benny Lindelauf heeft n.a.v. het boek een theaterscript ontwikkeld.

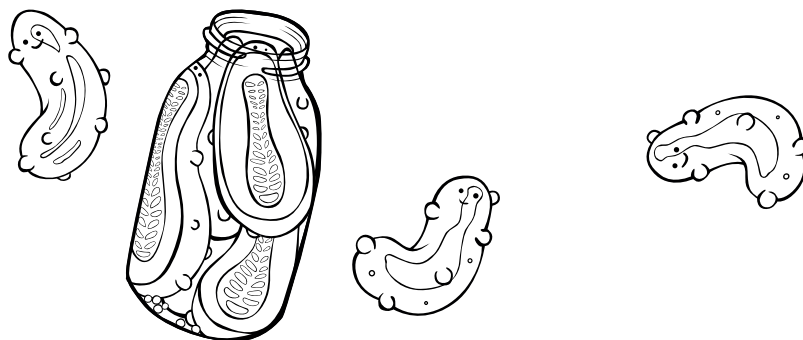
FILM THEATERKIJKCODE. Samen kijken naar het filmpje over de Theaterkijkcode. Hoe gedraag je je in een theater. Zie link in mail.

FILM KANONNENVOER 1: VOORBEREIDING. Samen naar filmpje 1 kijken. Inhoud: o.a. voorstellen van alle personages, gesprek met schrijver Benny Lindelauf en regisseur Lennart Monaster en sluiten af met een vraag aan de klas. Zie link in mail.

SUGGESTIES VOOR EEN GESPREK IN DE KLAS*

1. De veldkok Tortot kookt tijdens de oorlog voor het leger en hij zorgt altijd dat hij bij het leger zit dat wint. Het is een hele opportunistische kok. Wat betekent opportunistisch?
2. Wat weet jij van oorlog? Hoe begint een oorlog meestal?
3. Wanneer loopt het uit de hand?
4. Wat moet je doen om het niet uit de hand te laten lopen?
5. Welke landen zijn er nu in oorlog? Kaart erbij pakken / Jeugdjournaal kijken als opdracht die je de leerlingen kunt geven.
6. Wanneer was de laatste oorlog in Nederland en hoe lang duurde deze? Waarom is dit een speciaal jaar? Tip: bekijk o.a. www.jeugdjournaal.nl/75jaarbevrijding om aan te sluiten bij 75 jaar bevrijding.
7. Hoe kan ijdelheid/ego/hebzucht/trots ervoor zorgen dat je in een ruzie komt? Bespreek ze een voor een.
8. Noem eens een paar politieke leiders die gevaarlijk bezig zijn? Wat doen ze zoal?
9. Regisseur Lennart Monaster vertelt in het eerste filmpje waarom het boek hem zo aansprak en de reden waarom hij deze voorstelling heeft gemaakt. Deel je dit gevoel met hem of heb je daar geen last van?

*een aantal vragen staat ook op de placemat

AAN DE SLAG MET DE LEERLINGEN

NA DE VOORSTELLING

FILM KANONNENVOER 2: NA DE VOORSTELLING. Samen naar filmpje 2 kijken. Inhoud: o.a. Tortot die bijzonder gaat koken, aandacht voor oorlog en vrede, interview met Roger Foxius licht en techniek en Wouter Gulikers die alle muziek in de voorstelling heeft gemaakt en we sluiten af met de soldatenmars met een speciale opdracht voor de leerlingen. Zie link in mail.

PLACEMAT/WERKBLAD (PRINTEN IN KLEUR OP A3 EN TWEEZIJDIG!)

In deze lesbrief vind je ook opdrachten die op de placemat/werkblad staan. Hier staan alleen nog meer ideeën en suggesties om met de leerlingen te doen. Zie bijgevoegd document

De oplossing van de woordzoeker is AUGURKENOORLOG

SUGGESTIES VOOR EEN GESPREK IN DE KLAS

1. Wat vind je van Tortot, de veldkok met het koude vissenhart zoals hij zelf zegt? Vind je hem veranderen gedurende de voorstelling of blijft hij hetzelfde?
2. Je ziet steeds een aantal kraaien terugkomen in de voorstelling. Wat is hun rol?
3. Halve George heeft geen benen meer en kan niet meer lopen, maar hij kan Tortot wel goed helpen. Waarmee?
4. De Manke heet niet voor niks De Manke. Wat was er met hem aan de hand? Waarom is hij zo gefrustreerd?
5. De keizerlijke keizers hebben alles al veroverd en met iedereen oorlog gevoerd. Daarna gaan ze elkaar te lijf en beginnen weer een nieuwe oorlog. Wat zou de aanleiding kunnen zijn geweest?
6. Er zit ook haat en geweld in de voorstelling en dat is logisch, want het is oorlog. Maar zie je ook vriendschap? Tussen wie?
7. Hoe zit dit bijvoorbeeld op het schoolplein, thuis of tijdens sporten? Wanneer loopt een ruzie uit de hand?
8. Hoe laat je zien dat je een wapenstilstand/vrede wilt in een oorlog?
9. Hoe kun je op school, thuis of tijdens sporten laten zien dat je het goed wil maken?
10. In de voorstelling heeft Tortot het over de Luie Ligweide. Wat bedoelt hij?
11. Wat vind je ervan dat hij eigenlijk een soort leugentje verzint / de dingen mooier maakt dan ze zijn? Begrijp je dat of zou jij het anders aanpakken?
- 12.. Wat vind je van het einde? Is dit voor jou goed, slecht of kan het nog alle kanten op?

*een aantal vragen staat ook op de placemat

DRAMA/SPEL

Spelopdracht 1: De persoonlijke eigenschappensoep (klas, speelzaal)

Neem een grote pan en een stapel papiertjes (post-it formaat). Vraag alle leerlingen in de klas naar persoonlijke eigenschappen. In dit gesprek kan je het al hebben over hoe bepaalde eigenschappen op elkaar reageren, welke zijn goed en slecht te combineren enz. Verzamel zoveel mogelijk eigenschappen en zet deze ieder afzonderlijk op een klein papiertje, vouw het papiertje dicht en gooi het in de pan. Zie hier; de persoonlijke eigenschappen soep!

Vraag twee leerlingen voor in de klas te komen, iedere leerling neemt een blaadje uit de pan en kijkt welke eigenschap er op staat. Met deze eigenschap gaan zij de volgende situatie spelen:

Jullie staan in de keuken en moeten een cake bakken, helaas zijn niet alle spullen in de keuken aanwezig, er is maar 1 mixer, er is maar 1 kom, ga zo maar door. In jullie scène moeten de eigenschappen die jullie hebben duidelijk worden voor jullie publiek. Laat als docent de scène niet te lang duren, aan het einde van de scène moet de klas raden om welke eigenschappen het ging. Vraag de leerlingen waardoor ze het herkenden, dus wat er goed werkt en de volgende twee mogen deze scene improviseren met weer twee eigenschappen die ze uit de soep hebben gegrabbeld. (stop altijd de blaadjes weer gevouwen terug in de pan)

Spelopdracht 2: Tortotje mag ik overlopen (schoolplein, gymzaal, ergens buiten)

"Tortotje mag ik overlopen ja of nee, moet ik dan een cent betalen ja of nee. Hoe...?"

Voorbeelden: strompelen zoals de Manke, niezend & proestend zoals Tortot, dansend zoals Couraz, schietend zoals een soldaat. Bedenk er nog meer!

Alle kinderen staan aan één kant en één kind dat Tortot speelt staat aan de andere kant. Tortot roept hoe de anderen naar de overkant mogen lopen en probeert zoveel mogelijk kinderen te tikken. Wie getikt is, wordt de helper van Tortot. Het spel gaat door tot de laatste over is. Tortot moet eerst altijd even de kans krijgen met zijn helpers te overleggen voordat een nieuwe opdracht gegeven wordt.

Spelopdracht 3: Keuken bevoorraden (gymzaal)

Dit spel kan het beste gespeeld worden in een gymzaal waar een soort apenkooi opstelling is gemaakt met de gymtoestellen. In het midden van de opstelling staat bijvoorbeeld de handbalkorf met een grote bak er onder waar ballen in verzameld kunnen worden, die via die korf in die bak gegooid moten worden.

Maar je kan ook in de klas een soort opstelling maken met de tafels en stoelen waardoor er een soort labyrint ontstaat met aan het einde een pan voor bijvoorbeeld tennisballetjes die zo snel mogelijk gevuld moet worden.

Alle leerlingen staan aan de rand van het slagveld. In tweetallen moeten ze zo snel mogelijk een bal in het midden naar de bak brengen maar ze moeten zo goed mogelijk samenwerken om er te komen want er zijn verschillende hindernissen. Voorbeelden van hindernissen:

- twee benen aan elkaar, omdat ze gevangen zijn genomen
- rug tegen rug gebonden, omdat ze elkaar warm moeten houden in de koude nacht
- iemand heeft een blinddoek om omdat het 's nachts pikkedonker is op het slagveld
- iemand is heel bang voor muizen die over de grond lopen dus moet op de rug gedragen worden

En ga zo maar door. Belangrijk in dit spel is dat ze goed samenwerken, goed naar elkaar luisteren, elkaar vertrouwen geven en goed met dat vertrouwen omgaan etc.

KOKEN / SMAKEN HERKENNEN

Tortot's troost soep in tijden van oorlog* Lukt altijd!

4 personen - 20 minuten
voor een klas van ongeveer 30 leerlingen
vermenigvuldig alles met 7.

Ingrediënten

- 1 ui, gesnipperd
- 2 tenen knoflook, fijngesneden
- 750 gr tomaten, in parten
- 750 ml water
- 2 groentebouillontabletten
- 1 klein blikje tomatenpuree
- 2 eetlepels kookroom
- 2 eetlepels olijfolie
- Optioneel: verse basilicum

Bereiding

Zet een soeppan op het vuur en fruit de ui en knoflook ongeveer 3 min in de olijfolie. Voeg de tomaten parten toe en bak deze 5 min mee. Voeg het water en de bouillontabletten toe en roer de tomatenpuree er door, laat nog een paar minuten koken.

Pureer nu alles met een staafmixer en laat de tomatensoep een paar minuutjes doorkoken. Serveer de tomatensoep in 4 borden of kommen. Schenk in elk bord of kom een klein scheutje kookroom. Garneer de soep eventueel met verse basilicum.

En voilà! Eet smakelijk!

*dit recept staat ook op de placemat

Proeven & raden

Vul verschillende schaaltes met eetbare producten zoals:

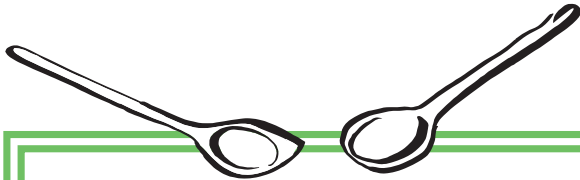
- Zout
- Ketchup
- Tandpasta
- Jam
- Hagelslag
- Mayonaise enz.

De kinderen worden geblinddoekt en mogen van elk schaaltesje wat proeven. Elke keer nadat ze iets geproefd hebben, moeten ze dit opschrijven. Degene met de meeste goede antwoorden is de winnaar. Benodigheden:

- Blinddoek
- Schaaltesjes
- Lepels
- Papier
- Potloden/pennen
- Producten om te proeven

MUZIEK

Muziek, zang en percussie zijn een belangrijk onderdeel in de voorstelling. In het filmpje zit een muziekopdracht. Acteurs spelen de soldatenmars voor en geven de opdracht om op hetzelfde ritme een vredesmars te maken.

De Soldatenmars*

Pak een lepel, twee pannendecksels of iets anders uit de keuken wat lawaai maakt of een muziekinstrument zoals een trommel, bekkens enz. alleen of met een groep. Door het tellen is de melodie makkelijk. Je kunt i.p.v. een soldatenmars ook een vredesmars hiervan maken, maar bijvoorbeeld ook een rap.

Tip: kijk voor meer handvatten & ideeën naar de online muziekmethode www.123zing.nl

"Hee hoo
Hee hoo
Van je ene, van je tweeje
Pleur je plunje naar beneje
Van je drietje en je viertje
Drink nog snel je laatste biertje
Van je vijven en je zessen
Poets de sabels, slijp de messen
Van je zeven en je achten
Kus je liefje dat zal wachten
Van je negen en je tien
Stop met janken, stop met grienen
Hee, hoo
Hee, hoo"

*dit lied staat ook op de placemat

BEELDENE VORMING & SPEL

Pollepelpop*

Knutselen en zelf spelen: de pollepelpop. Verzamel pollepels van thuis of schaf deze aan bij bijv. de Action (onder 1 euro per stuk).

Leerlingen knutselen van een pollepel één van de personages uit de voorstelling en verzinnen zelf een scène en voeren dit op als een echt poppenspel. Leerlingen kunnen aan de slag met stiften, verf, papier en stof.

*deze opdracht staat ook op de placemat

HET LAAGLAND

THEATER WAAR JE VAN GROEIT